

رابطه بین سلسله مراتب نیازهای مزلو و جهت‌گیری پیشرفت در کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان

۱۰۹

تاریخ دریافت: ۸۸/۲/۲
تاریخ تصویب: ۸۸/۸/۷

❖ دکتر عباس ابوالقاسمی؛ عضو هیأت علمی دانشگاه محقق اردبیلی *

❖ حسن کردی؛ کارشناس ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده:

هدف از این مطالعه عبارت است از تعیین رابطه بین سلسله‌مراتب نیازهای مزلو و جهت‌گیری پیشرفت در شرکت‌کنندگان دومین المپیاد ورزشی ایرانیان. آزمودنی‌های پژوهش شامل ۱۲۰ نفر بودند که از میان کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان در سال ۱۳۸۷ از طریق نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس سلسله‌مراتب نیازهای مزلو و مقیاس جهت‌گیری پیشرفت استفاده شد. نتایج نشان دادند سلسله‌مراتب نیازهای مزلو با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف (۰٫۷۴) و جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر خود (۰٫۶۶-) رابطه معناداری دارند. همچنین، نتایج نشان دادند قوی‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف به ترتیب عبارت بودند از نیاز به خودشکوفایی، نیاز به عزت و احترام، و نیاز به ایمنی؛ در صورتی که قوی‌ترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر خود به ترتیب عبارت بودند از نیازهای فیزیولوژی، نیاز به عزت و احترام، نیاز به خودشکوفایی، و نیاز به ایمنی. این نتایج تا حدود زیادی با دیگر یافته‌های پژوهشی همسوست.

واژگان کلیدی: جهت‌گیری پیشرفت، سلسله مراتب نیازهای مزلو، کشتی‌گیر

* E-mail:abolghasemi1344@uma.ac.ir

مقدمه

شده‌اند. از این رو، تا زمانی که نیازهای پایین‌تر که شدت بیشتری دارند ارضا نشوند، نوبت به ظهور و فعالیت نیازهای بالاتر نمی‌رسد. با این همه، مزلو (۲) می‌پذیرد که تحت شرایط خاصی امکان جابه‌جایی و تغییر اولویت نیازها وجود دارد.

به اعتقاد مزلو^۱ (۲)، همه افراد در بدو تولد نیازهای معینی دارند، ولی رفتارهایی که برای ارضای آن‌ها به کار می‌گیرند اکتسابی‌اند و از فرهنگی به فرهنگ دیگر فرق می‌کنند. این نیازها به ترتیب نیرومندترین تا ضعیف‌ترین آن‌ها به صورت سلسله مراتبی منظم

1. Maslow

این نیاز موجب بروز احساس کهنتری و شکست و ناتوانی نسبت به موانع در فرد ورزشکار می‌شود.

بالاترین نیاز در سلسله مراتب نیازهای مزلو نیاز به خودشکوفایی^۵ است. اگر همه نیازهای مراتب پایین‌تر برآورده شده باشند، اما فرد به مرحله خودشکوفایی یعنی تحقق استعدادها و ظرفیت‌های بالقوه خویش نرسیده باشد، باز هم احساس خلأ و ناکامی می‌کند. به زعم مزلو، خودشکوفایی الزاماً به نوعی فرآورده هنری منجر نمی‌شود، بلکه صورت‌های متنوع و فراوانی به خود می‌گیرد و دارای جلوه‌های گوناگونی است. برای مثال، در ورزشکاران خودشکوفایی موجب ابتکار و خلاقیت در بروز تکنیک‌های فردی می‌گردد (۳).

نه تنها دیدگاه مزلو درباره نیازها از نظر حوزه‌های مختلف روان‌شناسی اهمیت دارد، بلکه از لحاظ یادگیری تکنیک‌ها، بهداشت روانی، و روان‌شناسی ورزشی مورد توجه برخی روان‌شناسان و پژوهشگران قرار گرفته است. به طور کلی، تحقق یادگیری فنون و انجام فعالیت‌های شناختی بدون ارضای نیازهای اساسی امکان‌پذیر نیست. به علاوه، بروز بسیاری از مشکلات و شکست‌های ورزشی را باید به عدم ارضا یا ارضای ناقص نیازهای اساسی به ویژه در دوران نوجوانی و جوانی نسبت داد. استرس، اضطراب، و در نتیجه عملکرد پایین‌تر زائیده محرومیت از ارضای نیازهای اساسی است. به این ترتیب، ارضای نیازهای اساسی در حکم ایجاد زمینه لازم برای شکوفاسازی استعدادها و قابلیت‌های بالقوه و تأمین بهداشت روانی

از دیدگاه مزلو (۳) نیازهای فیزیولوژی^۱ از اساسی‌ترین و نیرومندترین نیازهای آدمی است. گرچه این نیازها در فرهنگ‌های مختلف تنوع فراوانی دارند، لیکن عمده‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از نیاز به آب، غذا، اکسیژن، خواب، و استراحت. این مجموعه از نیازهای زیستی نیروهای برانگیزنده رفتار در افرادی است که بقای صرف هدف اساسی آن‌هاست و ارزش و اهمیت بسیار زیادی برای آن قائل‌اند.

نیازهای ایمنی^۲ پس از نیازهای زیستی اولویت پیدا می‌کنند. ارضای این دسته از نیازها مستلزم برخورداری از امنیت، ثبات، نظم، ساختار، و رهایی از ترس و اضطراب است. این نیازها وقتی ارضا شوند، معمولاً برای مدت طولانی ارضاشده باقی می‌مانند.

وقتی انسان زیر نفوذ و تسلط نیازهای زیستی و ایمنی نباشد، نوبت به تجلی و فعالیت نیازهای عشق و تعلق^۳ می‌رسد. این گروه از نیازها در دوره‌های مختلف رشد و در شئون گوناگون حیات صورت‌های متفاوتی به خود می‌گیرند. به طور کلی، روابط اجتماعی، پیوندهای عاطفی با دوستان و نزدیکان، و تعلق خاطر نسبت به اطرافیان از جلوه‌های این نیازهاست.

نیاز به احترام و عزت^۴ به صورت احساس خودارزش‌مندی، احساس موفقیت اجتماعی، احساس تسلط و قدرت، احساس درک همراه با تحسین از سوی دیگران و کسب شهرت نمود پیدا می‌کند (۲). به نظر مزلو (۲) عزت نفس وقتی اصالت دارد که مبتنی بر ارزیابی واقع‌گرایانه توانش‌ها و شایستگی‌های شخصی و احترام شایسته از سوی دیگران باشد. ارضای نیاز به عزت و احترام به شخص اجازه می‌دهد تا نسبت به قابلیت، ارزش‌مندی، و کارآمدی خود احساس اطمینان کند. اما عدم تأمین

1. Physiological needs
2. Safety needs
3. Belongingness and love needs
4. Esteem needs
5. Self-actualization needs

افراد به ویژه ورزشکاران است (۱). جهت گیری پیشرفت متغیری است که تحت تأثیر ارضای نیازهاست. نظریه جهت گیری پیشرفت از نظریه های پرطرف دار و بحث برانگیز در روان شناسی ورزش است. این نظریه بیان می کند جهت گیری پیشرفت توانایی قصد اولیه فرد در محیط های پیشرفت است (۵، ۱۳). به اعتقاد پژوهشگران، در این دیدگاه بررسی می شود که چطور افراد موفقیت هایشان را تعریف می کنند، چگونه در مورد توانایی هایشان قضاوت می کنند، و پیشرفت را چگونه معنا و تفسیر می کنند. طبق این نظریه، دو وضعیت جهت گیری پیشرفت وجود دارد: ۱. جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف، و ۲. جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود. وقتی افراد در حالت جهت گیری مبتنی بر تکلیف قرار دارند، موفقیت ها را به خود، تلاش زیاد، و تسلط در مهارت های جدید و توانایی در بهبود عملکردشان نسبت می دهند. اما وقتی افراد در حالت جهت گیری مبتنی بر خود قرار دارند، توانایی های خود را با دیگران مقایسه می کنند و عملکرد خود را به تلاش و کوشش کمتر نسبت می دهند (۷).

این بوث و همکاران (۱۹) دریافته اند که شرایط حاکم بر محیط ورزشی از سوی مربی (حمایت مستقل، تمرکز به بهبود، و حمایت اجتماعی) با سه نیاز اساسی استقلال، رقابت، و تعلق و وابستگی ارتباط مثبت وجود دارد که این سه نیاز بهزیستی روانی فرد را به طور معناداری پیش بینی می کنند. راین بوث و دودا^۴ (۱۸) در بررسی ۱۲۸ دانشجوی ورزشکار نشان دادند که ارضای نیازهای استقلال، رقابت، و تعلق و وابستگی با جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف همبستگی مثبت و معناداری دارد، در صورتی که بین این نیازها و جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود رابطه منفی و معناداری به دست آمد. داوالار^۵ و همکاران (۸) در پژوهشی دریافته اند که انگیزش، عزت نفس، و خود کارآمدی با جهت گیری هدف مبتنی بر تکلیف رابطه مثبت دارد، در صورتی که انگیزش، عزت

این بوث و همکاران (۱۹) دریافته اند که شرایط حاکم بر محیط ورزشی از سوی مربی (حمایت مستقل، تمرکز به بهبود، و حمایت اجتماعی) با سه نیاز اساسی استقلال، رقابت، و تعلق و وابستگی ارتباط مثبت وجود دارد که این سه نیاز بهزیستی روانی فرد را به طور معناداری پیش بینی می کنند. راین بوث و دودا^۴ (۱۸) در بررسی ۱۲۸ دانشجوی ورزشکار نشان دادند که ارضای نیازهای استقلال، رقابت، و تعلق و وابستگی با جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف همبستگی مثبت و معناداری دارد، در صورتی که بین این نیازها و جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود رابطه منفی و معناداری به دست آمد. داوالار^۵ و همکاران (۸) در پژوهشی دریافته اند که انگیزش، عزت نفس، و خود کارآمدی با جهت گیری هدف مبتنی بر تکلیف رابطه مثبت دارد، در صورتی که انگیزش، عزت

سارازین و همکاران (۱۵) در پژوهشی نشان دادند

1. Sarrazin et al.
2. Standage et al.
3. Ntomanis
4. Reinbeth & Doda
5. Davelaar

سنی آزمودنی‌ها به ترتیب ۱۸/۹۸ و ۳/۱۰ بود.

ابزار پژوهش

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

الف) پرسشنامه ارضای نیازهای مزلو:

پرسشنامه ارضای نیازهای مزلو (۱۰) ۵۰ گویه دارد که پنج مقیاس را دربرمی‌گیرد (هر مقیاس ۱۰ گویه). هر آزمودنی به گویه‌های این پرسشنامه با مقیاس چهار درجه‌ای (هرگز، گاهی اوقات، اغلب اوقات، و همیشه) پاسخ می‌دهد. مقیاس‌های این پرسشنامه عبارت‌اند از:

۱. نیازهای فیزیولوژی، ۲. نیازهای مربوط به ایمنی، ۳. نیازهای مربوط به تعلق و عشق، ۴. نیازهای مربوط به عزت و احترام، و ۵. نیازهای مربوط به خودشکوفایی.

لستر (۱۰) ضریب آلفای کروباخ این پرسشنامه را ۰/۹۱ گزارش کرده است. ضریب آلفای کروباخ این پرسشنامه در تحقیق میهن دوست (۴) ۰/۸۰ به دست آمده است. در تحقیق لستر (۱۰) هر یک از مقیاس‌های پرسشنامه ارضای نیازهای مزلو با مقیاس روان‌پریشی (در دامنه‌ای از ۰/۰۶- تا ۰/۳۰-)، مقیاس روان‌نژندی (در دامنه‌ای از ۰/۳۹- تا ۰/۶۲-)، و مقیاس برون‌گرایی (در دامنه‌ای از ۰/۱۷ تا ۰/۴۹) پرسشنامه شخصیتی آیزنک رابطه معناداری داشتند. میهن دوست (۴) ضریب همبستگی این پرسشنامه را با مقیاس عزت نفس اهواز (۰/۶۶) و مقیاس خودشکوفایی اهواز (۰/۶۹) معنادار به دست آورده است (۱۷). ضریب آلفای کروباخ این پرسشنامه در مطالعه حاضر ۰/۸۴ است.

ب) مقیاس جهت‌گیری پیشرفت: مقیاس

جهت‌گیری پیشرفت را کامینگ و همکاران (۷) ساختند. این مقیاس ۱۲ گویه دارد و دو جهت‌گیری

نفس و خودکارآمدی با جهت‌گیری هدف مبتنی بر خود رابطه منفی داشت.

لیم و وانگ^۱ (۱۱) در پژوهشی نتیجه‌گیری کردند که ارضای نیاز به استقلال نقش تعیین‌کننده‌ای در تنظیم رفتار دارد. همچنین، استقلال با فعالیت فیزیکی ارتباط مثبت دارد. براین، فرانک، و باکر^۲ (۶) با بررسی ۹۴ ورزشکار نشان دادند که جهت‌گیری مبتنی بر خود قوی‌تر با کمال‌گرایی بیشتر و عزت نفس کمتر مرتبط است.

با توجه به نقش مهم سلسله مراتب نیازهای مزلو بر جهت‌گیری پیشرفت ورزشکاران و تحقیقات کم در جهان به ویژه در کشور، بررسی این متغیرها در پیشبرد اهداف روان‌شناسی ورزش به ویژه کشتی نقش مهمی دارد. لذا، فرض اساسی پژوهش حاضر این بود که بین سلسله مراتب نیازها و جهت‌گیری پیشرفت کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپιάد ورزشی ایرانیان رابطه وجود دارد.

روش شناسی

این پژوهش از نوع همبستگی است که به شیوه گذشته‌نگر صورت گرفته است. در این پژوهش، سلسله‌مراتب نیازهای مزلو (نیازهای فیزیولوژی، ایمنی، تعلق و عشق، عزت و احترام، و خودشکوفایی) متغیرهای پیش‌بین و جهت‌گیری پیشرفت (مبتنی بر خود و مبتنی بر تکلیف) متغیر ملاک بودند.

۱۲۰ کشتی‌گیر از میان کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپιάد ورزشی ایرانیان در سال ۱۳۸۷، نمونه پژوهش انتخاب شدند. ۲۴ نفر از کشتی‌گیران، تجربه حضور در مسابقات آسیایی و ۲ نفر سابقه حضور در مسابقات جهانی داشتند. میانگین و انحراف معیار

1. Lim & Wang

2. Bruin, Frank & Bakker

سؤالی را تا حد امکان بی جواب نگذارند. هر آزمودنی حدود ۲۵ دقیقه در محل مسابقه به صورت انفرادی پرسشنامه‌های تحقیق را تکمیل کرد. سرانجام، داده‌های جمع‌آوری شده تجزیه و تحلیل آماری شدند.

روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون به منظور بررسی رابطه بین سلسله مراتب نیازهای مزلو و جهت‌گیری پیشرفت، و از تحلیل رگرسیون با روش گام‌به‌گام برای تعیین پیش‌بینی‌کننده‌های جهت‌گیری پیشرفت (مبتنی بر تکلیف و مبتنی بر خود) استفاده شده است.

یافته‌ها

همان‌طور که در جدول ۱ می‌بینید، در کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپیاد ورزشی، میانگین و انحراف معیار سلسله‌مراتب نیازهای مزلو $146/57 \pm (11/97)$ جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر خود $23/38 \pm (3/89)$ ، و جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف $26/60 \pm (3/60)$ است.

مبتنی بر خود و جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف سنجش شده است. آزمودنی به هر گویه به صورت پنج‌گزینه‌ای (هرگز، بندرت، گاهی اوقات، اغلب اوقات، و همیشه) پاسخ می‌دهد. ضریب آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس‌های جهت‌گیری مبتنی بر خود و جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف به ترتیب $0/78$ و $0/88$ گزارش شده است. ضریب پایایی بازآزمایی (بعد از یک ماه) در خرده‌مقیاس‌های جهت‌گیری مبتنی بر خود و جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف به ترتیب $0/95$ و $0/92$ به دست آمد. ضریب همبستگی خرده‌مقیاس‌های جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف ($-0/28$) و جهت‌گیری مبتنی بر خود ($0/27$) با مقیاس اضطراب عملکرد ورزشی معنادار بود (17). ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه در مطالعه حاضر $0/81$ است.

ج) شیوه اجرا: در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها، ابتدا به محل برگزاری دومین المپیاد ورزشی ایرانیان در سال 1387 مراجعه و از میان آن‌ها آزمودنی‌ها انتخاب شدند. سپس، هدف پژوهش برای آن‌ها توضیح داده شد و از آن‌ها درخواست شد که پرسشنامه‌های تحقیق را با دقت تکمیل کنند و

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار سلسله‌مراتب نیازهای مزلو و جهت‌گیری پیشرفت در کشتی‌گیران شرکت‌کننده در

دومین المپیاد ورزشی ایرانیان

تعداد	انحراف معیار	میانگین	متغیر	
۱۰۲	۳/۷۶	۲۹/۴۰	فیزیولوژی	نیازها
۱۰۲	۲/۷۰	۲۸/۰۳	ایمنی	
۱۰۲	۲/۹۳	۲۹/۶۲	تعلق و عشق	
۱۰۲	۲/۹۵	۲۹/۵۷	عزت و احترام	
۱۰۲	۳/۹۳	۳۰/۲۳	خودشکوفایی	
۱۰۲	۱۱/۹۷	۱۴۶/۵۷	کل	
۱۰۲	۳/۶۰	۲۶/۶۰	تکلیف	جهت‌گیری پیشرفت
۱۰۲	۳/۸۹	۲۳/۳۸	خود	

ملاحظه می‌کنید، نیازهای فیزیولوژی و نیاز به تعلق و عشق در پیش‌بینی جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف نقش معناداری نداشتند و بر این اساس از معادله حذف شدند. نتایج نشان می‌دهند نیاز به خودشکوفایی، نیاز به عزت و احترام، و نیاز به ایمنی بهترین پیش‌بینی‌کنندگان جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف بودند. نسبت‌های معنادار F بیانگر ارتباط این متغیرها با جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف است ($p < 0/001$). می‌توان نتیجه گرفت که نیاز به خودشکوفایی به تنهایی حدود ۳۸ درصد واریانس جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف را تبیین می‌کند. اما با افزودن نیاز به عزت و احترام و نیاز به ایمنی میزان تبیین به ترتیب حدود ۵۲

همان‌طور که در جدول ۲ می‌بینید، ضریب همبستگی سلسله مراتب نیازهای مزلو با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر خود ($r = 0/660$) و جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف ($r = 0/74$) معنادار است. نیازهای فیزیولوژی ($r = 0/51$)، ایمنی ($r = 0/47$)، تعلق و عشق ($r = 0/48$)، عزت و احترام ($r = 0/58$)، و خودشکوفایی ($r = 0/62$) با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف ارتباط مثبت دارند ($P > 0/001$). اما نیازهای فیزیولوژی ($r = -0/50$)، ایمنی ($r = -0/43$)، تعلق و عشق ($r = -0/41$)، عزت و احترام ($r = -0/49$)، و خودشکوفایی ($r = -0/48$) با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر خود ارتباط منفی داشتند ($P < 0/001$).

جدول ۲. ضریب همبستگی سلسله مراتب نیازهای مزلو با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف در کشتی‌گیران

شرکت‌کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان

جهت‌گیری پیشرفت		متغیر
مربوط به خود	مربوط به تکلیف	
*** -0/50	*** 0/51	فیزیولوژی
*** -0/43	*** 0/47	ایمنی
*** -0/41	*** 0/48	تعلق و عشق
*** -0/49	*** 0/58	عزت و احترام
*** -0/48	*** 0/62	خودشکوفایی
*** -0/66	*** 0/74	کل

درصد و ۵۶ درصد شد. البته، با توجه به تفاضل مقدار تبیین شده می‌توان گفت که نیاز به خودشکوفایی، سهم بیشتری در تبیین تغییرات جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف دارد و افزودن نیاز به عزت و احترام و نیاز به ایمنی ضریب تعیین ۳۸ درصدی را به ۵۶ درصد افزایش داده است.

با توجه به اینکه این پژوهش به دنبال پیش‌بینی جهت‌گیری مبتنی بر تکلیف کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان بوده است، این متغیر به ترتیب روی هر یک از متغیرهای سلسله‌مراتب نیازهای مزلو به شیوه رگرسیون گام‌به‌گام تحلیل شد. همان‌گونه که در جدول ۳

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف روی سلسله مراتب نیازهای مزلو در کشتی گیران شرکت کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان

متغیرهای پیش‌بین	شاخص	SS ^۱	df	MS	F	R	۲R	SE	B	B	t	(P)
خودشکوفایی	رگرسیون باقیمانده	۵۲۵/۴۸	۱	۵۲۵/۴۸	۶۲/۱۶	۰/۶۱۵	۰/۳۷۹	۰/۰۷۳	۰/۵۷۸	۰/۶۱۵	۷/۸۸	(۰/۰۰۱)
عزت و احترام	رگرسیون باقیمانده	۷۱۵/۹۵	۲	۳۵۷/۹۸	۵۳/۸۲	۰/۷۱۸	۰/۵۱۶	۰/۰۹۲	۰/۴۹۴	۰/۴۰۲	۵/۳۵	(۰/۰۰۶)
ایمنی	رگرسیون باقیمانده	۷۷۴/۲۳	۳	۲۵۸/۰۸	۴۲/۰۶	۰/۷۴۷	۰/۵۵۸	۰/۰۹۸	۰/۳۰۱	۰/۲۲۳	۳/۰۸	(۰/۴۱)

بیانگر ارتباط این متغیرها با جهت گیری مبتنی بر خود است ($P < 0/001$). نتیجه اینکه نیازهای فیزیولوژی به تنهایی حدود ۲۷ درصد واریانس جهت گیری مبتنی بر خود را تبیین می‌کنند. اما با افزودن نیاز به عزت و احترام، نیاز به خودشکوفایی، و نیاز به ایمنی میزان تبیین به ترتیب حدود ۳۵ درصد، ۳۹ درصد، و ۴۲ درصد شد. البته با توجه به تفاضل مقدار تبیین شده می‌توان گفت که نیازهای فیزیولوژی، سهم بیشتری در تبیین تغییرات جهت گیری مبتنی بر خود دارد و افزودن نیاز به عزت و احترام، نیاز به خودشکوفایی، و نیاز به ایمنی ضریب تعیین ۲۷ درصدی را به ۴۲ درصد افزایش داده است.

هچنین با توجه به اینکه این پژوهش به دنبال پیش‌بینی جهت گیری مبتنی بر خود کشتی گیران شرکت کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان بوده است، این متغیر به ترتیب روی هر یک از متغیرهای سلسله مراتب نیازهای مزلو به شیوه رگرسیون گام به گام تحلیل شد. همان گونه که در جدول ۴ می‌بینید، نیاز به تعلق و عشق در پیش‌بینی جهت گیری مبتنی بر خود نقش معناداری ندارد. بر این اساس از معادله حذف شد. نتایج نشان می‌دهند نیازهای فیزیولوژی، عزت و احترام، نیاز به خودشکوفایی، و نیاز به ایمنی بهترین پیش‌بینی کنندگان جهت گیری مبتنی بر خود بوده‌اند. نسبت‌های معنادار F

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود روی سلسله مراتب نیازهای مزلو در کشتی گیران شرکت کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان

متغیرهای پیش‌بین	شاخص	SS ^۱	df	MS	F	R	۲R	SE	B	B	t	(P)
فیزیولوژی	رگرسیون باقیمانده	۳۶۶/۴۲	۱	۳۶۶/۴۲	۳۶/۷۵	۰/۵۱۵	۰/۲۶۵	۰/۰۸۲	۰/۴۹۹	۰/۵۱۵	-۶/۰۶	(۰/۰۰۱)
عزت و احترام	رگرسیون باقیمانده	۴۸۰/۳۲	۲	۲۴۰/۱۶	۲۶/۸۶	۰/۵۸۹	۰/۳۴۷	۰/۱۰۹	۰/۳۹۰	۰/۳۱۸	-۳/۵۷	(۰/۰۰۶)
خودشکوفایی	رگرسیون باقیمانده	۵۴۳/۵۷	۳	۱۸۱/۱۹	۲۱/۵۷	۰/۶۲۷	۰/۳۹۳	۰/۰۸۸	۰/۲۴۰	۰/۲۵۶	-۲/۷۴	(۰/۴۱)
ایمنی	رگرسیون باقیمانده	۵۸۶/۵۷	۴	۱۴۶/۶۴	۱۸/۲۲	۰/۶۵۱	۰/۴۲۴	۰/۱۱۳	۰/۲۶۲	۰/۱۹۴	-۲/۳۱	(۰/۰۴)

بحث

که آن‌ها با احساس شایستگی، کارآمدی، و خودارزش‌مندی بیشتری پا در میدان ورزشی بگذارند و بدون نگرانی و ترس به ابراز وجود بپردازند. طبعاً فراهم ساختن زمینه رشد، احساس عزت نفس، و خودارزش‌مندی موجب می‌شوند تا ورزشکاران با اعتماد به نفس و خودکارآمدی بالا به فعالیت‌های ورزشی و تعامل با هم‌تیمی‌ها و سایر ورزشکاران مبادرت ورزند و در عرصه‌هایی که به جرأت‌ورزی نیاز دارند با جسارت عمل نمایند (۳). همچنین، اطمینان ورزشکاران نسبت به موفقیت و عملکرد خود به احساس ایمنی و تعلق می‌انجامد، میل به ترقی و شکوفایی هویدا می‌شود، و در حل مسائل و مقابله با استرس‌ها موفق حاصل می‌شود. این امر به نوبه خود ورزشکاران را به سوی جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف سوق می‌دهد و بر عملکرد ورزشی آنان تأثیر مثبت دارد (۱۴). به عبارت دیگر، ارضای نیازها به فرد کمک می‌کند مسیر دستیابی به اهداف و پیشرفت را بهتر طی نماید. این افراد تمایل دارند موقعیت‌های پیشرفت را فرصت‌هایی برای بهبود توانایی خود در نظر گیرند (۱۲). همچنین، می‌توان بیان کرد که ورزشکاران پیشرفت‌گرا، انگیزش درونی بیشتری دریافت می‌کنند، نگرش مثبتی در مورد ورزش دارند، و از اهداف و اطلاعات برای ارزیابی عملکرد بهتر استفاده می‌کنند. در نتیجه باورهای خودکارآمدی آن‌ها بالا می‌رود (۹).

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد از میان نیازها، نیازهای خودشکوفایی، عزت و احترام، و ایمنی توانسته‌اند جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف را پیش‌بینی نمایند. اما نیازهای فیزیولوژی و

این فرض که سلسله مراتب نیازهای مزلو با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف رابطه مثبت دارد تأیید شده است؛ یعنی، با افزایش ارضای نیازهای مزلو، جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف کشتی‌گیران افزایش می‌یابد. این نتیجه، با یافته‌های پژوهشی دیگر (برای مثال، ۸، ۱۴، ۱۷، ۱۸) تقریباً همخوانی دارد. این پژوهشگران نشان دادند که ارضای نیازهایی همچون نیاز به استقلال، رقابت، و تعلق و وابستگی با جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف در کشتی‌گیران رابطه مثبت دارند. این نتایج حاکی از این است که ورزشکاران دارای سطوح بالای جهت‌گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف، پایداری بیشتری از خود در تکلیف نشان می‌دهند و مهارت‌های مقابله‌ای مثبت و سازگارانه‌تری را هنگام مواجهه با مشکلات به کار می‌برند (۷). داوولار و همکاران (۸) نیز به نقش انگیزش، عزت نفس، و خودکارآمدی در جهت‌گیری هدف مبتنی بر تکلیف و عملکرد ورزشی اشاره کرده‌اند.

این نتیجه از چند جنبه قابل بررسی است. همان‌طور که مزلو بیان کرده ارضا یا عدم ارضای نیازها بر میزان سازگاری و عملکرد فرد تأثیر می‌گذارد. هر چه ورزشکاران از لحاظ ارضای نیازها وضعیت بهتری داشته باشند، کمتر دستخوش اضطراب و پیامدهای آن می‌شوند. توجه بیشتر مریبان، به ویژه به نیازهای روان‌شناختی، سبب می‌شود ورزشکاران با دغدغه کمتری به تمرینات و مسابقات بپردازند و جهت‌گیری پیشرفت آن‌ها متوجه تکلیف گردد. همچنین، احساس حمایت و تعلق در ورزشکاران منجر می‌شود

استقلال و تعلق و وابستگی با جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود رابطه منفی دارد. این نتایج حاکی از این است که ورزشکاران دارای سطوح بالای جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود، مقاومت کمتری در تمرینات و مسابقات ورزشی دارند و پاسخ‌های رفتاری و روان‌شناختی منفی و ناسازگارانه‌تری از خود نشان می‌دهند (۷). در توجیه این یافته می‌توان گفت که عدم ارضای نیازهای ورزشکاران منجر به استرس و اضطراب در آنان می‌شود. توجه کمتر مریبان به نیازها، به ویژه نیازهای روان‌شناختی سبب می‌شود ورزشکاران با دغدغه و استرس بیشتری به تمرینات و مسابقات بپردازند، و جهت گیری پیشرفت آن‌ها بیشتر متوجه خود شود. در نتیجه، اضطراب بر عملکرد ورزشی تأثیر می‌گذارد.

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که از میان نیازها، نیازهای فیزیولوژی، عزت و احترام، خودشکوفایی و ایمنی توانسته‌اند جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف را پیش‌بینی نمایند. اما نیاز به تعلق میزان جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف را پیش‌بینی می‌کند. به عبارت دیگر، نیازهای فیزیولوژی، عزت و احترام، خودشکوفایی و ایمنی حدود ۲۷ درصد واریانس جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود را تبیین می‌کنند. این نتیجه نشان می‌دهد که احتمالاً ۵۸ درصد واریانس باقیمانده در متغیرهای روان‌شناختی (برای مثال، سلامت روانی)، اجتماعی (برای مثال، انتظارات اجتماعی)، و جسمانی (برای مثال، متغیرهای زیست‌شیمیایی) تبیین می‌شوند. این نتیجه با یافته‌های راین‌بوث و همکاران (۱۹) و راین‌بوث و دودا (۱۸) همسوست. نتایج این پژوهش‌ها نشان دادند نیازهای روان‌شناختی، جهت گیری پیشرفت

تعلق میزان جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف را پیش‌بینی نکرده‌اند. به عبارت دیگر، نیازهای خودشکوفایی، عزت و احترام، و ایمنی حدود ۵۵ درصد واریانس جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف را تبیین می‌کنند. این نتیجه نشان می‌دهد که احتمالاً ۴۵ درصد واریانس باقیمانده در متغیرهای روان‌شناختی (برای مثال، سلامت روانی)، اجتماعی (برای مثال، انتظارات اجتماعی)، و جسمانی (برای مثال، متغیرهای زیست‌شیمیایی) تبیین می‌شوند. این نتیجه با یافته‌های راین‌بوث و همکاران (۱۹)، و راین‌بوث و دودا (۱۸) همسوست. نتایج این پژوهش‌ها حاکی از این است که نیازهای روان‌شناختی، جهت گیری پیشرفت مبتنی بر تکلیف را پیش‌بینی می‌کنند. در توجیه این یافته می‌توان گفت از آنجا که نیازها موتور محرکه انسان به سوی پیشرفت تلقی می‌شوند و به رفتار انسان جهت می‌دهند، بنابراین ارضای نیازها باعث هدف‌گرایی و تکلیف‌گرایی می‌شود. در نهایت، فرد را به سوی پیشرفت و موفقیت سوق می‌دهند. همچنین، این نتیجه نشان می‌دهد که توجه به نیازهای روانی در ورزشکاران مهم‌تر از توجه صرف به نیازهای فیزیولوژی است.

این فرض که بین سلسله مراتب نیازهای مزلو و جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود رابطه منفی وجود دارد تأیید شده است ($P < 0/01$)؛ بدین معنا که با افزایش ارضای نیازهای مزلو، جهت گیری پیشرفت مبتنی بر خود کشتی‌گیران کاهش می‌یابد. این نتیجه با دیگر یافته‌های پژوهشی (برای مثال، ۸، ۱۵، ۱۸) تقریباً همسوست. این پژوهشگران نشان دادند که در کشتی‌گیران، ارضای نیازهایی همچون نیاز به

از این است که از نظریه مزلو می‌توان به بهترین وجه ممکن برای شناخت رفتار و بهبود عملکرد ورزشی و برقراری روابط مطلوب بین مربی و ورزشکاران استفاده کرد.

حجم نمونه کوچک و محدود بودن نمونه به کشتی‌گیران شرکت‌کننده در دومین المپیاد ورزشی ایرانیان و فقدان اعتبار ابزار پژوهش درباره نمونه ورزشکاران ایرانی، از محدودیت‌های این پژوهش بود. بنابراین، تعمیم‌پذیری نتایج بایستی با احتیاط صورت گیرد.

مبنتی بر تکلیف را پیش‌بینی می‌کنند. به طور کلی، نتایج این پژوهش حاکی از این است که ارضای نیازها، سطوح بالاتری از جهت‌گیری مبنتی بر تکلیف و سطوح پایین‌تری از جهت‌گیری پیشرفت مبنتی بر خود را در ورزشکاران نشان می‌دهند. در مجموع، ارضای نیازهای فیزیولوژی و روان‌شناختی با پیامدهای مطلوب، آرامش و خودکارآمدی، و در نتیجه جهت‌گیری پیشرفت مبنتی بر تکلیف و نهایتاً عملکرد ورزشی در فرد را افزایش می‌دهند. نتایج این پژوهش نیز حاکی

منابع

۱. حقیقی، جمال، ۱۳۷۲، بررسی ارتباط ارضای نیازها با اضطراب تحصیلی دانش آموزان، مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی، دوره ۳، سال ۷، شماره‌های ۱ و ۲.
۲. شولتز، د.؛ و شولتز، س.آ.، ۱۳۷۷، نظریه‌های شخصیت تهران، ترجمه سید یحیی محمدی، تهران، انتشارات هما.
۳. مزلو، آبراهام، ۱۳۷۲، انگیزش و شخصیت، ترجمه احمد رضوانی، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.
۴. میهن دوست، ز.، ۱۳۷۹، بررسی ارتباط ارضا نیازها با عزت نفس در دانشجویان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
5. Ames, C. (1992). "Achievement goals, motivational climate, and motivational processes". In: G.C. Roberts, Editor, *Motivation in sports and exercise*, Human Kinetics, Champaign, IL, pp. 161–176.
6. Bruin, A.P.; Frank, C.; Bakker, R.D. (2009). "Achievement goal theory and disordered eating: Relationships of disordered eating with goal orientations and motivational climate in female gymnasts and dancers". *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1): 72-79.
7. Cumming, S.P.; Ronald, R.E.; Smoll, F.L.; Standage, M. & Grossbard, J.O. (2008). "Development and validation of the Achievement Goal Scale for Youth Sports," *Psychology of for Sport and Exercise*, 9(5): 686-703.
8. Davelaar, N.; Fabiana, S.; Araujo, F.S.; & Kipper, D.A. (2008). "The Revised Spontaneity Assessment Inventory (SAI-R): Relationship to goal orientation, motivation, perceived self-efficacy, and self-esteem". *The Arts in Psychotherapy*, 35(2): 117-128.
9. Ferrer-Cajá, E. & Weiss, M.R. (2000). "Predictors of intrinsic motivation among adolescent students in physical education". *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(2): 267–279.
10. Lester, D.C. (1990). "Maslow's Hierarchy of Needs Inventory". *Personality and Individual Differences*, 11(11): 1187-88.
11. Lim, C., & Wang, J. (2009). "Perceived autonomy support, behavioral regulations in physical education and physical activity intention". *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1): 52-60.
12. Moller, A.C. & Elliot, A.J. (2006). "The 2x2 achievement goal framework: An overview of empirical research", In: A.V. Mitel, Editor, *Focus on educational psychology research*, Nova Science Publishers, New York, pp. 307–326.
13. Nicholls, J.G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
14. Ntoumanis, N. (2001). "A self-determination approach to the understanding of motivation in physical education", *British Journal of Educational Psychology*, 71(2): 225–242.
15. Sarrazin, P.; Vallerand, R.J.; Guillet, E.; Pelletier, L.; & Cury, F. (2002). "Motivation and dropout in female handballers: A 21 month prospective study." *European Journal of Social Psychology*, 32(3): 395–418.
16. Sarrazin, P.; Guillet, S.; & Cury, F. (2001). "The effect of coach's task and ego-involving climate on the changes of perceived competence relatedness, and autonomy among girl handballers". *European Journal of Sport Science*, 1(1): 1–9.
17. Standage, M.; Duda, J.L.; & Ntoumanis, N. (2003). "A model of contextual motivation in physical education: Using constructs from self-determination and achievement goal theories to predict physical activity intentions".

Journal of Educational Psychology, 95(1): 97–110.

18. Reinboth, M.; &Duda, G.L. (2006). "Perceived motivational climate, need satisfaction and indices of well-being in team sports: A longitudinal perspective". *Psychology of Sport and Exercise*, 7(3): 269-286.
19. Reinboth, M.; Duda, J.L; &Ntoumanis, N. (2004). "Dimensions of coaching behavior, need satisfaction, and the psychological and physical welfare of young athletes", *Motivation and Emotion*, 28(3): 297–313.